

DERLEME / REVIEW

Cittaslow Hareketi'ne Eleştirel Bir Bakış

*Cittaslow Movement from a Critical Point of View*Ayça Özmen,¹ Mehmet Cengiz Can²¹Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Anabilim Dalı, İstanbul*²Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Restorasyon Anabilim Dalı, İstanbul

ÖZ

Küreselleşmenin küçük kentler üzerinde yarattığı olumsuz etkilere karşı bir yanıt olarak ortaya çıkan ve yavaşlık düşüncesi üzerine şekillenen Cittaslow Hareketi, 1999 yılında İtalya'da dört küçük kentsel yerleşimin (Greve-in-Chianti, Orvieto, Positano, Bra) belediye başkanları ve Slow Food kurucusunun girişimleri ile başlamıştır. Yerleşimlerin yerel değerlerini koruyarak ve sürdürerek yaşam kalitesini arttırmayı hedefleyen bu hareket, kısa zaman içinde 30 ülke ve 200'den fazla küçük ölçekli kentsel yerleşim tarafından benimsenmiştir. Ancak, Cittaslow, uzun erimli sonuçları yeterince ortaya konulamamış, görece yeni ve hala gelişmekte olan bir harekettir. Teorik bir kaygı taşımaktan öte, daha yaşanabilir bir yerleşim için uygulamalı ilkeler sunma fikriyle ortaya çıkmıştır. Bilimsel bir araştırmaya dayanmadan, sosyal bir refleksin sonucunda oluşmuştur. Bu olgular uygulamada birtakım sorunları beraberinde getirmektedir. Bununla birlikte, Cittaslow Birliği'nin hareketi geliştirme çabası ve araştırmacıların her geçen gün artan ilgisi, Cittaslow olgusunu gelecekte bilimsel ve toplumsal anlamda önemli bir yere taşıyacaktır. Bu süreçte, Cittaslow Hareketi'nin özünün doğru anlaşılması ve yorumlanması önemlidir. Tüm bu saptamalar doğrultusunda, bu makale kapsamında, Cittaslow Hareketi'ni ortaya çıkaran fikirler, onun tanımı, gelişimi ve işleyişi hakkında bir çerçeve sunulmuş, ardından uygulamadaki çıktıları eleştirel bir perspektifle değerlendirilerek, bu bağlamda yeni önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışma ile başta yerel yöneticiler ve yöre halkı olmak üzere tüm paydaşların Cittaslow Hareketi'ne yönelik farkındalıklarının artırılması amaçlanmaktadır.

Anahtar sözcükler: Cittaslow hareketi; yavaşlık hareketi; yerel planlama; yerel yönetim.

ABSTRACT

The Cittaslow Movement, shaped upon the idea of slowness, emerged as a reaction to the negative effects of globalization on small cities. It was founded in 1999 in Italy through initiatives implemented by the mayors of 4 small towns (Greve in Chianti, Orvieto, Positano, Bra) and the founder of Slow Food. This movement, which aims to increase the quality of life by preserving and sustaining the local values of settlements, was quickly embraced by more than 200 small cities and towns in 30 countries. However, Cittaslow is still relatively new and developing movement, and the long-term results are not yet fully known. Cittaslow provides practical guidelines for a more livable settlement, rather than relying on theoretical concerns. It emerged as a result of social reflection rather than scientific research. Therefore, concomitant problems may arise in the implementation process. Nevertheless, in the near future, the concept is expected to continue to grow socially and scientifically through the efforts of Cittaslow International to improve the movement and as a result of the increasing interest of researchers and local authorities. It is therefore important to understand and interpret the essence of the Cittaslow Movement properly at this time. The aim of this article was to provide a framework for the founding ideas and goals of the Cittaslow Movement and to describe its development and progress. The outcomes thus far were evaluated from a critical point of view in order to make new proposals. The goal of this research was to raise awareness of the Cittaslow Movement among all stakeholders, particularly local authorities and residents.

Keywords: Cittaslow movement; slow movement; local planning; local government.

*Yazarın şimdiki kurumu: Çankaya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Ankara

Geliş tarihi: 11.03.2018 Kabul tarihi: 19.06.2018

Online yayımlanma tarihi: 01.08.2018

İletişim: Ayça Özmen.

e-posta: aycaozmen@gmail.com

Giriş

Küreselleşmenin sunduğu hızlı ve tüketime dayalı yaşam biçimini deneyimlemek yakın zamanda beraberinde birtakım karşıt görüşler getirmiştir. Bu görüşlerin başında küreselleşmenin dayattığı düzene temelden karşı çıkan Yavaşlık Hareketi ile onu küçük ölçekli yerleşmelerin yönetimi alanında özümseyen, yerel değerlerine, hayat tarzlarına, kimliklerine ve yerin önemine yönelerek yaşam kalitesini arttırmayı hedefleyen Uluslararası Cittaslow¹ Hareketi gelmektedir.

Küresel sermaye, gereğinden fazla tüketim, hızlı hayat tarzları ve gün geçtikçe artan meşguliyetler (Parkins ve Craig, 2006, s.1) bir yandan toplumda mutsuzluk ve tükenmişliğe neden olurken (Hatipoğlu, 2015, s.20), diğer yandan çevreye ve doğal kaynaklara geri dönülemez biçimde zarar vermektedir. Yavaşlık Hareketi ise, günümüzün tüm bu hızlı yaşam tarzı ve gerilimine karşı durarak, sürdürülebilir, anlamlı, özenli ve keyifli bir yaşama çabasına eğilir (Parkins ve Craig, 2006; Pink, 2008, s.99). Yavaşlık, modern hayatın yavaşlatılmış biçimi olmaktan öte, gündelik yaşamımızı oluşturan farklı süreçlerin özenli ve dikkatli bir biçimde, farkında olunarak deneyimlenmesidir (Parkins, 2004; Pink, 2007, s. 64).

Zaman ile doğrudan ilişkili olan Yavaşlık, her şeyi salyangoz hızıyla yapmak anlamına gelmez. Teknolojiyi ve yeniliği reddeden konservatif bir tutum da sergilemez (Honore, 2008, s.15). Amacı, günlük yaşamımızda bilinçli ve farkında olarak daha fazla vakit yaratmak; yaptığımız işe ve emeğimize değer vermek ve onları gerçekleştirirken haz ve keyif duymaktır (Parkins ve Craig, 2006, s.3). Asıl önemlisi de, her olaya, bireye ve nesneye ait doğru süre anlamına gelen “tempo giusto”yu yakalamaktır (Honore, 2008, s.40).

Bu akım, günümüzde kent yönetimi, gastronomi, turizm, mimarlık, vb. pek çok alanda kucaklanmaktadır. Yavaşlık Hareketi’ni benimseyen bu akımlardan biri de Cittaslow Hareketi’dir.

Cittaslow kavramı, son yıllarda, kamu yönetimi, kentsel planlama, toplum bilimi, işletme, turizm, çevre bilimi, mimarlık,

vb. alanlarda fazlaca tartışılan disiplinler arası bir konudur. İlgili çeşitli araştırmacılar tarafından, küreselleşmenin olumsuz etkilerine² sürdürülebilir kentsel gelişim modeli³ ile yanıt veren alternatif bir yöntem (Mayer ve Knox; Milutinovic, 2010, s.1); geleneksel, yerel yaşam biçimini koruyan ve sürdüren, yerel kimliğin ön planda tutulduğu, yerel ürün, üretimin desteklediği bir kent politikası (Uslu; Keskin, 2012, s.86); homojenleşmeye, standartlaşmaya karşı geliştirilen sosyal ve politik bir tepki⁴ (Nilsson vd., 2011, s.376); yerel kültürü ve yaşam biçimini yeniden keşfetmeyi amaçlayan tabandan gelen bir akım⁵ (Knox, 2005, s.6) ve yerel yaşam kalitesini arttırmayı hedefleyen, sürdürülebilirlik ve özgünlüğe odaklanan dolaylı bir aktivizm şekli⁶ (Pink, 2008, s.164) olarak tanımlanmaktadır.

Çeşitli disiplinlerden çok sayıda araştırmacının konusu olmasına rağmen, Cittaslow olgusunu kuramsal anlamda detaylı ve bütüncül olarak ortaya koyan çok sayıda çalışma bulunmaması, uygulamada birtakım sorunları beraberinde getirmektedir. Literatür araştırması, yerinde gözlem, paydaşlar ile görüşme ve Uluslararası Cittaslow tarafından düzenlenen 2014 yılı Genel Kurulu’na katılım sonucunda şekillenen bu çalışmanın amacı, Cittaslow fikrinin uygulamadaki bu yansımalarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmek ve bu bağlamda öneriler sunmaktır.

Uluslararası Cittaslow Hareketi

1999 senesinde İtalya’da küçük bir yerleşim olan Greve-in-Chianti’nin belediye başkanı Paolo Saturnini’nin öncülüğünde, yine İtalya’nın Bra, Orvieto, Positano yerleşimlerinin belediye başkanları ve Slow Food Birliği kurucusunun desteği ile Orvieto’da kurulmuştur. 2017 yılı Kasım ayı itibarıyla, dünyada 30 ülkede⁷ 241 Cittaslow yerleşimi vardır. Bu yerleşimlerden 84’ü Cittaslow Hareketi’nin doğduğu İtalya’da; 14’ü ise ülkemizde yer almaktadır.

Cittaslow Hareketi’nin temsilcisi olan Uluslararası Cittaslow Birliği, günümüz ve gelecek nesiller için, çevresel, kültürel, ekonomik ve sosyal anlamda, kentler ve çevrelerindeki yerel eylemleri teşvik eder; dirençli mikroekonomilerin oluşması-

¹ Cittaslow, İtalyanca “citta”(kent) ve İngilizce “slow”(yavaş) sözcüklerinden meydana gelmiştir. Türkçeye “yavaş kent” olarak çevrilebilir. Ancak, Uluslararası Cittaslow Tüzüğü’nde sembolün bütünlüklü bir parçası olan “Cittaslow” isminin farklı bir dile tercüme edilmemesi gerektiği belirtilmektedir (UCB, 2017).

² Ekonomik gelişimin başat rol oynadığı küreselleşme ile kültürler, yerleşimler, ekonomiler ve siyasetler mevcut anlamlarından sıyrılarak tüketim ve rekabet odaklı yeni anlamlar kazanmaktadır. Ardılları olan hızlı kentleşme, acele yaşam tarzı ve yeni tüketim alışkanlıkları, kentler üzerinde, homojenleşme, tek tipleşme, kimliksizleşme, yozlaşma, markalaşma, rekabet, eşitsizlik ve soylulaşma gibi olumsuz etkiler yaratmaktadır.

³ Cittaslow, sürdürülebilirliğin gündemini belirleyen çevre koruması, ekonomik gelişme ve sosyal eşitliğe bağlı kalarak, özgünlüğe, yerel sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıklara odaklanır.

⁴ Küreselleşmenin yol açtığı çağdaş sorunlara, hem topluluğu oluşturan bireylerin aktif katılımıyla gerçekleşen sosyal bir hareket hem de yerel değerlere göre şekillenen yeni bir yerel yönetim modeli ile verilen tepki

⁵ Cittaslow fikrini harekete geçiren politikadan çok, çevre ve insandır. Hareketin uygulama kodları ve düzenleyici çerçevelerini, teknokratlar değil, toplumsal eylemler ve ilişkiler şekillendirmektedir.

⁶ Gündelik pratiklerin standartlaşmasına karşı bir direnişin doğrudan dışı vurumu değil, topluluk üyelerini bir araya getiren projeler ile yerleşimin korunması ve sürdürülmesini sağlayan bir eylem biçimidir. Örneğin, İngiltere’deki Cittaslow yerleşimlerinde yerel yönetim bünyesinde kurulan Cittaslow komitesi, tüm kent aktörlerinin temsilcilerinden oluşmaktadır. Cittaslow projelerinde bu komitenin varlığı ile tüm yerel halk bir araya gelir, sosyal bağlar ve etkileşim yaratan projeler geliştirirler (Pink, 2008, s.164).

⁷ A.B.D., Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Büyük Britanya, Çin, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, K.K.T.C., Kanada, Kolombiya, Macaristan, Norveç, Polonya, Portekiz, Tayvan, Türkiye, Yeni Zelanda.

⁸ Seferihisar, Yalvaç, Yenipazar, Taraklı, Akyaka, Gökçeada, Vize, Halfeti, Perşembe, Şavşat, Uzundere, Göynük, Eğirdir, Gerze.

na ve yerleşimler arası iyi örnek uygulamalarının paylaşılmasına önem verir. Birliğin amacı, kent yönetimi için yöntemlerin araştırılması, sınanması ve uygulanması yoluyla iyi yaşam kültürünü desteklemek ve yaymaktır (UCB, 2017). Kent sakinlerinin keyif alabilecekleri ortamlar yaratacak ve çevrelerini iyileştirecek biçimde kentin gelişmesini sağlarken, kentin kendine has özelliklerini sürdürmeyi ve korumayı da hedefler (Rådström, 2011, s.96).

Uluslararası Cittaslow Birliği'nin dinamik ve kapsamlı bir tüzüğü vardır. Cittaslow Tüzüğü, ilk olarak 1999 yılında 60 maddelik bir manifesto ile oluşturulmuştur. 2008 yılında uluslararası bir boyut kazanmış (RUR, 2012, s.26), 2014 yılında toplumsal içeriği artırılmış ve günümüzde, 2017 yılında güncellenmiş biçimiyle kullanılmaktadır. Birliğin kuruluş tarihi, merkezi, değerleri, ilkelere, sembolü, bütçesi, üyelik koşulları, gereklilikleri ve hakları, ulusal ve uluslararası düzeyde yönetim yapıları ve üyelik kriterleri yer alan mevcut tüzükte 29 asıl ve 6 ek madde bulunmaktadır. Bunun yanında, ilk defa 2005 yılında Norveç-Sokndal'da başlayan, her yıl delegelerin ve üye belediye temsilcilerinin katılımıyla düzenli olarak gerçekleştirilen genel kurullarda, Cittaslow fikri tartışılmaya devam etmekte, tüzükte yer alan maddeler yeniden ele alınarak güncellenmekte ve yenilenmektedir.

Bir kentin Cittaslow Birliği'ne üye olması, Lowry ve Lee'ye göre, Dünya Miras Alanları'nın belirlenmesine yönelik hazırlanan yönetim planı ile benzerlik gösteren (2011, s.3) nesnel bir değerlendirme sonucunda gerçekleşir. İlk olarak, Uluslararası Cittaslow Birliği'ne katılmak için, yerel yönetim aracılığıyla adaylık başvurusunda bulunan kentin nüfusunun 50.000'den az olması gerekir. İkinci koşul ise, Uluslararası Cittaslow Tüzüğü'nde yer alan her ana kriter altındaki en az bir göstergenin ve yedi ana kriter altındaki toplam 72 göstergenin, gösterge kartlarına⁹ göre en az %50'sinin sağlanmasıdır (UCB, 2017).

Kriterler, yedi ana başlık (çevre politikaları; altyapı politikaları; kentsel yaşam kalitesi politikaları; tarımsal, turistik, esnaf ve zanaatkarlara dair politikalar; misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar; sosyal uyum ve ortaklıklar) altında toplanan, 31 tanesi zorunlu ve 5 tanesi perspektif, 72 göstergeden oluşmaktadır (UCB, 2017). (Tablo 1) Aday yerleşimler, bu göstergelere yönelik projeler sunmalıdırlar. Ancak, bu projeler bir taraftan göstergeleri karşılarken diğer taraftan kente ait yerel çözümler de içermelidir (Carp, 2012, s.135). Değerlendirme esnasında, bu kriterlere yönelik geliştirilen yerel içerik, kentin başarısını gösterir. Bu amaçla, aday kentler kriterlere dair sundukları çözümlerde kendi kimliklerini doğru tanımlamalı, yaşam şekillerini ve değerlerini ortaya koymalıdırlar (Rådström, 2011; Hatipoğlu, 2015, s.22).

Bir kentin Cittaslow üyeliği, beş yıllık süreçlerde yeniden incelenir, üyelik koşulları tekrar değerlendirilir (UCB, 2017).

Cittaslow yerleşimi olmak uzun erimli ve zorlu bir çaba gerektirir. Bu nedenle, Cittaslow üyeliğini sürdürmek de, üye olmak kadar önemlidir.

Kısaca, Cittaslow yerleşimleri, yere özgü niteliklere ve değerlere göre şekillenen ancak benzer kentsel politikalara dayanan bir kentsel gelişim modeli benimserler. Bu yerleşimler, hava, su, ses ve ışık kirliliğine karşı önlemler alırlar; enerji tasarrufu ve yenilenebilir enerji kaynakları üzerine projeler üretirler; bisiklet kullanımını ve toplu taşıma olanaklarını teşvik ederler; erişilebilirliğe önem verirler; yeşil alanları iyileştirir ve arttırırlar; sürdürülebilir mimariyi ve kentsel planlamayı, geleneksel ve yerel iş tekniklerinin, ürünlerinin ve tatlarının sürdürülmesini ve kırsal gelişimi ve tarımsal üretimi desteklerler; yere özgü değerleri korurlar; sosyal altyapıyı geliştirirler; yaşanabilirliği ve bu bağlamda farkındalığı arttırmayı amaçlarlar. Tüm bunları yaparken birbirleri ile deneyimlerini paylaşırlar. Ancak, bu doğrultuda sundukları çıktılar yerel ve kendilerine özgüdür. Geleneksel İtalyan kentleri ve yaşamından ilham alan Cittaslow Hareketi, geçmiş, kimlik ve gelenekler kadar, sürdürülebilirliği hedefleyen, yaşam kalitesini yükselten ve yerel niteliklere saygı duyan değişim ve gelişimi de destekler (Rådström, 2011, s.110). Cittaslow Birliği'nin kurucusu ve onursal başkanı Saturnini, Cittaslow'un değişime değil, yanlış değişime karşı olduğunu ve bu yanlışın da geçmişi yok saymak olduğunu belirtmiştir (Saturnini, 2003; Parkins ve Craig, 2006, s.79). Bu yönüyle Cittaslow, geleneksel yaşam ile çağdaş gelişmeler arasında uzlaşma sağlayan akışkan bir biçimlenmedir (Parkins ve Craig, 2006, s.82). Çağdaş yaşamın pratiklerini, değerlerini ve ilkelerini ise, ancak onları eleştirel ve aktif bir biçimde sorguladıktan sonra, kabul eder (Parkins ve Craig, 2006, s.83).

Cittaslow yerleşmeleri, çevre sağlığının ve insan yaşamının devamlı bir gelişme içinde olmasını hedefler (Keskin, 2012, s.96); bu nedenle, yerel ve geleneksel değerleri koruyup sürdüren çağdaş müdahaleleri teşvik ederler. Mayer ve Knox'a göre, bu yeni girişimler, yapıllı çevrenin kendine has niteliğini sürdürürken, aynı zamanda ışık, görüntü ve ses kirliliğini azaltmalı, toplu ulaşım sistemini düzenlemeli, yaya ve bisiklet yollarını arttırmalı, yeşil alanlar oluşturmalı, reklam tabelalarını asgari kullanmalı, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını ve çevre dostu mimariyi desteklemelidirler (2010, s.1554).

Cittaslow, yaya öncelikli ve çevreye duyarlı yaklaşımları benimser. Özel veya motorlu taşıt yerine bisiklet kullanımını teşvik eder. Kamu yapılarına bağlanan bisiklet yollarının ve toplu taşıma araçları duraklarının yakınına bisiklet park alanları yerleştirir. Doğa dostu toplu ulaşım sistemlerini tercih eder. Yerleşim merkezi, genellikle motorlu araç kullanımına kapalıdır. Yaya yollarında mimari engellerin bulunmamasına özen gösterilir ve bu yollar, herkesin erişimine ve kullanımına açıktır.

⁹ Gösterge kartları, başvuran kentlerin niteliksel ve niceliksel standartları başarımının sonuçlarını gösterir. Değerlendirme aralığı 1'den 5'e kadardır (UCB, 2017).

Tablo 1. Uluslararası Cittaslow Kriterleri ve Cittaslow Yerleşimlerinden Örnekler

Uluslararası Cittaslow Kriterleri	Cittaslow Yerleşimlerinden Örnekler
Çevre Politikaları	
I.1. Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi *	Mendrisio (İsviçre), kent yönetiminin enerji politikaları ile “enerji kenti” (Energjestadt) unvanını almıştır. Bu süreçte, kent yönetimi, belediye enerji planı hazırlamış, araçların yakıt tüketimi ve emisyonu analizlerini yaptırmış, bisiklet kullanımını teşvik etmiş, enerji verimli yerleştirme ve inşaat için danışmanlık hizmetleri vermiştir (Bott ve diğerleri, 2009, s.29).
I.2. Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi*	
I.3. Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması	
I.4. Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması*	
I.5. Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi	San Vincenzo (İtalya), alternatif enerji kullanımının teşviki ve yaygınlaştırılması, endüstriyel atıkların kompostlanması, evsel atıkların geri dönüşümünün teşviki ve yaygınlaştırılması, hava ve su kalitesinin iyileştirilmesi, EMAS, ISO 14001 ve Mavi Bayrak sertifikası, Gündem 21’e katılım gibi çevresel boyutta pek çok girişimi sürdürmektedir (Miele, 2008, s146).
I.6. Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması*	
I.7. Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu	
I.8. Kamunun yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi	
I.9. Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması	
I.10. Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması*	
I.11. Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi	Überlingen (Almanya), 2004 yılında çevresel yönetim sistemlerini arazi kullanımı planlamasını uyarlayan ilk Avrupa Birliği kenti olmuştur. ECOLUP olarak adlandırılan ve Konstanz gölü çevresinde yer alan diğer 3 kenti de (Almanya’dan Konstanz, Avusturya’dan Dornbin ve Wolfurt) kapsayan bu projenin amaçlarından bazıları, sürdürülebilir arazi kullanımını sağlamak, orman alanlarını korumak, yeşil alanlar arasında bağlantı sağlamak, yeşil yapı uygulamasını teşvik etmek, enerji verimliliği ve su havzalarının korunması ile ilgili planlar yapmaktır (Knox ve Mayer, 2012, s. 62-63).
I.12. Biyoçeşitliliğin korunması	Hersbruck (Almanya) “Holz aus der Frankenalb” girişimi ile yöreye ait odunlardan elde edilen odun talaşını biyo yakıt olarak kullanmaktadır. Kent içindeki kullanımı, doğal gaz kullanımının dört katına çıkmıştır (Bott ve diğerleri, 2009, s.57).
Altyapı Politikaları	
2.1. Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları	Orvieto (İtalya), kent içi ulaşım sistemlerini yeniden yapılandırmış, trafiği kent merkezinden çekmiştir (Knox ve Mayer, 2012, s. 54). Ayrıca, tren istasyonundan kent merkezine, karbon ayak izi bırakmayan teleferik hizmeti getirmiştir.
2.2. Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması*	
2.3. Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri	
2.4. Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması*	Mendrisio’da (İsviçre), 2003 yılında elektrikli araba kullanımını teşvik eden bir sürdürülebilir hareketlilik programı olan “InfoVEL” başlatılmıştır. (Bott ve diğerleri, 2009, s.29).
2.5. Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması*	
2.6. Aile hayatı ve hamileler için girişimler*	
2.7. Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik	
2.8. Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı	Levanto’da (İtalya) kent merkezi trafiğe kapatılmış; kent merkezinin

Tablo I. Devamı

2.9. Kent dışında çalışan kent sakinlerinin oranı*

yakınına yapılan araç park istasyonu ile kolaylıkla yürünerek kent merkezine ulaşılabilirlik sağlanmıştır (Bott ve diğerleri, 2009, s.40)..

Bra'da (İtalya), beş istasyon ve 40 bisikletten oluşan bisiklet kiralama sistemi bulunmaktadır (Bott ve diğerleri, 2009, s.35).

Abbiategrasso'da "Occhio di ciclista" projesi ile kent çevresindeki yeşil alan ve parklarda bisiklet yolları oluşturulmuştur. Bisiklet yollarında bilgilendirme panoları ve işaretlemeler yerleştirilmiştir (Bott ve diğerleri, 2009, s. 45).

Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

3.1. Kentin direnci için planlama **

3.2. Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar*
(Sokak mobilyaları, turizm levhaları, kentsel peyzaj ve korunması)

3.3. Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması **

3.4. Kentsel yaşanabilirliğin artırılması

3.5. Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması *

3.6. Vatandaşlara ve turistlere yönelik interaktif hizmetlerin geliştirilmesinde bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılması*

3.7. Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması*
(Biyomimari vb.)

3.8. Kentin internet ağına sahip olması*

(Fiber optik, kablosuz sistemler)

3.9. Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması*

(Gürültü, elektrik sistemleri vb.)

3.10. Tele çalışmanın geliştirilmesi

(Bilgisayar bağlantısıyla evden çalışma)

3.11. Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki (Pasif ev vb)

3.12. Sosyal altyapıyı desteklemek

3.13. Kamusal sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki* (Pasif ev vb)

3.14. Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi**

3.15. Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması*

3.16. Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması – doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması*

3.17. Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı (Metre küp olarak)

Midden Delfland'ın (Hollanda) 2012 yılında açılan belediye binası yerel duyarlılıkla inşa edilmiş çağdaş bir mimari tasarımıdır. Formu, çevresindeki peyzajdan; sazdan çatısı, bölgeye özgü geleneksel çiftlik evlerinden esinlenilerek yapılmıştır. Kullanılan malzemeler doğa dostu ve çoğunlukla yereldir. Yapıya yerleştirilen güneş panelleri, kendine yeterli, yenilenebilir enerji üretimi sağlamaktadır.

Ludlow (İngiltere) tarihi kent merkezi, yerel pazarlara ve küçük ölçekli dükkanlara ev sahipliği yapar. Bu mekanlar, çoğunlukla aile işletmeleridir, yerel ürünler satarlar ve karşılıklı iletişime dayalı hizmetler sunarlar. Belediye meclisi, bu satış yerleri için bir rehber yayımlamayı planlamaktadır (Multinovic, 2010, s.6).

Aylsham'da (İngiltere), "Green Lanes Community Garden" projesi, kent merkezinin hemen dışında yer alan konut bölgesinde, önceden oyun parkı olarak kullanılan ve tahrip edilerek artık kullanılamaz duruma gelen bir kentsel boşluğu, kent bahçesine dönüşümü ile ilgilidir (Pink, 2007, s. 72). Bu proje ile birlikte, çevreyi güzelleştiren, güzel kokan bitkiler kullanarak, kent merkezi dışında insanların dinlenebilecekleri bir kamusal bahçe oluşturulmuştur (Pink, 2008, s.184).

Polonya Ulusal Ağı, Warmia ve Mazury Bölgesi'nde yer alan 14 Cittaslow yerleşimini kapsayan bir yeniden canlandırma programı başlatmıştır. Bu program, çöküntü alanlarının sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda iyileştirilmesi, mevcut kullanılmayan yapılara yeni işlevler verilmesi, anıtların restore edilmesi, sosyal dışlamaya ve işsizliğe karşı önlemler alınmasını içerir (cittaslow.org/activities).

Sokndal'da (Norveç), kent ekonomisinin ve sosyal kaynaşmanın geleneksel mekanları olan her şeyin bir arada satıldığı dükkanlar korunmaktadır (Knox ve Mayer, 2012, s. 119).

Tablo I. Devamı

Pek çok Cittaslow yerleşiminde olduğu gibi **Überlingen**'de (Almanya) haftada iki kere yerel ürünlerin satıldığı pazarlar kurulmaktadır (Bott ve diğerleri, 2009, s.22).

Bra'da (İtalya), kamu yapılarında güneş paneli kullanımı teşvik edilmektedir (Bott ve diğerleri, 2009, s.35).

Levanto'da (İtalya), kamusal ve açık alanların yaşanabilirliğini arttırmak için kente özgü sokaklar ve meydanlar iyileştirilmiş; tarihi meydanlar ve yapıların koruma ve restorasyon çalışmaları yapılmış; diğer kentsel alanlar ise çağdaş bir yaklaşım ile yeniden tasarlanmıştır (Bott ve diğerleri, 2009, s.40).

Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Zanaatkarlara Dair Politikalar

4.1. Agroekolojinin geliştirilmesi **

4.2. El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/zanaatkar ürünlerinin korunması*

4.3. Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması*

4.4. Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini artırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak *(Halkın hizmetlere ulaşımını arttırmak)

4.5. Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması*

4.6. Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi*

4.7. Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması*

4.8. Otel kapasitelerinin artırılması*

(Yatak sayısının nüfusa yıllık oranının değerlendirilmesi)

4.9. Tarımda GDO kullanımının yasaklanması

4.10. Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı

Levanto (İtalya), kırsal alanlarının değerinin ve ulaşılabilirliğinin artırılması için geliştirilen "Terra di Mare" projesi kapsamında, çevresindeki 70 km'lik vadide yer alan 18 dağ köyünü canlandırma girişimine ev sahipliği yapmıştır (Nilsson ve diğerleri, 2011, s. 381; Bott ve diğerleri, 2009, s.39).

Ludlow'da (İngiltere), geleneksel tekniklerin korunması için çıraklık sistemine dayanan bir eğitim programı başlatılmıştır. Teorik ve uygulamalı bilgiler deneyimli ustalar tarafından çıraklara verilmekte; böylece hem nesiller arası iletişim sağlanmakta hem de geleneksel yöntemler sürdürülmektedir (Pink, 2008, s.100). Ayrıca, kentte lokantalar yerel ve geleneksel yemekler yapmakta; Kadınlar Birliği yerel malzeme kullanarak geleneksel yemek pişirme dersleri vermektedir (Multinovic, 2010, s.7).

Überlingen (Almanya), tarımda genetiği değiştirilmiş mikro organizma kullanmayı reddettiğini beyan etmiş ve gönüllü olarak 70'den fazla çiftçi toplam 200 hektarlık bir alanda bu doğrultuda tarım yapmayı onaylamıştır (Knox ve Mayer, 2012, s. 54).

Slow Food'un merkezi olan **Bra'da** (İtalya), okul kantinlerinde sağlıklı ve yerel öğünler sunulmaktadır (Bott ve diğerleri, 2009, s.35).

Casalbeltrame'de (İtalya) belediye tarafından 2006 yılında restore edilerek kurulan etnografya müzesi ile çocukların çiftlik yaşamını öğrenmelerini ve keşfetmelerini sağlayan "Cascina" projesi, tarım ve köy hayatı ile ilgili bilgiler, teknikler, malzemeler sunmaktadır (Bott ve diğerleri, 2009, s.52-53).

Tablo I. Devamı

Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

- 5.1. İyi karşılama *(Kenti ziyaret edenlere yönelik çalışacak bir karşılama/tanıtım görevlisinin belirlenmesi, görevlendirilmiş kişilerin eğitimi, yönlendirme levhaları, ziyaretçilere uygun altyapı olanakları ve tanıtım ofisleri gibi bu alanda çalışan noktaların mesai saatlerinin düzenlenmesi)
- 5.2. Esnafın ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak* (Fiyatların ve tarifelerin açık bir şekilde sergilenmesi)
- 5.3. Yavaş güzergahların mevcut olması (Basılı olarak veya internet sayfasında ve web üzerinde)
- 5.4. Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi
- 5.5. Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi**
- 5.6. Sağlık eğitimleri (Obezite, diyabet vb. sorunlara yönelik çalışmalar)
- 5.7. Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek*
- 5.8. Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı
- 5.9. Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi*
- 5.10. Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kağıt üzerinde kullanımı*

Midden Delfland'da (Hollanda) tarihi yapılar üzerinde kare kodlu panolar yerleştirilerek, internet ağı üzerinden yapılar hakkında bilgiler verilmektedir.

Levanto'da (İtalya) Mangialunga rotasında ve kent merkezinde önemli yapılar hakkında bilgilendirme panoları vardır (Nilsson ve diğerleri, 2011, s. 380).

Abbiategrosso (İtalya)'da yaşayan sakinler için kurulmuş bir hizmet masası olan "Sportello del Cittadino", kent yönetimi ile sakinler arasında doğrudan iletişimi sağlamaktadır "Fondazione Abbiatense" ise, tanıtım ve kamusal çalışmalar için kurulmuş bir komisyondur; ekonomik, kültürel, sanatsal girişimleri harekete geçirmekte, koordine etmekte ve yaygınlaştırmaktadır. Abbiatense, "Abbiategusto" ve "Notte dell'amicizia" gibi Cittaslow kapsamında yapılan kültürel etkinliklerden sorumludur (Bott ve diğerleri, 2009, s. 45).

Ludlow'da (İngiltere), kent yönetimi kent planlaması konularında halkın görüşünü almaktadır. Örneğin, yeni trafik ve park kuralları, halkın da katılımı ile onaylanmıştır (Multinovic, 2010, s.7). Bu yaklaşım sadece demokratik bir ortam sağlamaz, aynı zamanda halka kentini sahiplenme duygusunu verir (Multinovic, 2010, s.8).

Sosyal Uyum

- 6.1. Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar
- 6.2. Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması
- 6.3. Engelli kişilerin entegrasyonu
- 6.4. Çocuk bakımının desteklenmesi
- 6.5. Genç neslin istihdam durumu
- 6.6. Yoksulluk
- 6.7. Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşların varlığı
- 6.8. Farklı kültürlerin entegrasyonu
- 6.9. Politikaya katılım
- 6.10. Belediyenin kamu konut yatırımı
- 6.11. Gençlik aktivite alanlarının ve gençlik merkezinin varlığı

Waldkirch'da (Almanya), terk edilmiş ve çöp yığınları ile dolu bir tarihi yapı, kent yönetimi tarafından yenilenerek, yöre halkının toplandığı bir mekana dönüştürülmüştür. Önünde haftada bir kere yerel ürünlerin satıldığı bir pazar kurulmaktadır. İçinde yer alan mutfak, ikinci el mağazası ve yapının bakımı için gerekli hizmetler zor durumda olanlara iş fırsatı yaratmaktadır. Burada farklı kültürlerden, gruptan ve yaştan insanlar bir araya gelmekte ve sosyal ağlar kurulmaktadır (Mayer ve Knox, 2006, s. 329-330).

Hersbruck'da (Almanya), yerel çevre koruma grupları, çiftçiler, kent yöneticileri ve küçük ölçekli işletme sahipleri ile kentin geleneksel peyzajını koruyarak yöre halkına ekonomik fırsatlar yaratmak için güçlü bağlar kurmuşlardır (Mayer ve Knox, 2006, s. 329).

Aylsham'da (İngiltere), "Green Lanes Community Garden" projesi dahilinde bir komite oluşturulmuş ve komite, bu alanda yaşayan tüm sakinlerin katılımını sağlamak amacıyla toplantılar düzenlemiştir

Tablo I. Devamı

	(Pink, 2008, s.180). Ancak, onların katılımı sonrasında proje başlatılmış ve onların kararı ile şekillendirilmiştir. Bu proje fiziki bir çevrenin oluşturulmasında sosyal ilişkilerin ve katılımın gücünü göstermektedir (Pink, 2008, s.183).
Ortaklıklar	
7.1. Cittaslow aktiviteleri ve kampanyaları için destek	Diss 'in (İngiltere) yemek ağı (food network), tüketici gruplarını, yerel gıda satış mağazalarını, çiftlikleri, üreticileri, lokantalar ve dağıtıcılar arasında ortaklıklar yaratmaktadır. Bu ağ, yerel ürünlerin tadımı için insanlara fırsatlar sağlar ve bir arada yemek yapmayı, yemeği ve paylaşmayı teşvik eder (Pink, 2008, s.102).
7.2. Doğal ve geleneksel yiyecekleri teşvik eden diğer kurumları ile işbirliği yapmak	
7.3. Eşleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmekte olan ülkelerin Cittaslow felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için işbirliği yapmak	
	Cittaslow yerleşimlerinin çoğu aynı zamanda Slow Food üyesidir ve geleneksel yemekleri bu üyeliğin varlığı ile desteklemektedir.

*Zorunlu Kriterler; **Perspektif Kriterler: (cittaslowturkiye.org; Uluslararası Cittaslow Tüzüğü, 2014). Örnekler, literatür araştırması sonucunda yazarlar tarafından derlenmiştir.

Küçük ölçekli yapılar çevrelerden oluşan Cittaslow yerleşimleri için mahalle kavramı önemlidir. Bu birimler, yerel nitelikleri sürdüren, aynı zamanda çağdaş sürdürülebilir yaklaşımlara da önem veren kent bütününe ya da parçalarını meydana getirir. Dirençli kent planlaması temeldir. Mahalleleri oluşturan yapılar da ise, çevreye duyarlı tasarımlar (pasif ev, biyomimari, vb.) ve enerji verimliliği desteklenir. Yapıların ya da öğelerinin neden olabileceği görsel kirliliğe karşı önlem alınır. Marjinal alanlar tekrar değerlendirilir. Yere özgü nitelikler, karakteristiğini bozmadan iyileştirilir.

Bunun yanında, toplumsal ilişkiler de yapılar çevrenin şekillenmesine katkı sağlar. Çeşitli etnik yapıdaki bireylerin aynı mahallede, birbirleri ile iletişim içinde yaşamaları teşvik edilir. Yerleşimlerin biçimlenişi, çeşitli meslekten, yaştan, cinsiyetten insanları bir araya getirir; katılımı ve sosyal kaynaşmayı destekler.

Cittaslow yerleşimlerinin, çoğunlukla, çevrelerinde kırsal alanlar da yer alır. Bu kırsal alanlarda da, yavaş yaşamın izleri vardır. Buradaki ürünlerin, üreticilerin ve üretim biçimlerinin sürdürülmesi ve yerel pazarlarda, yetiştirilen ürünlerin sunulması desteklenir (Parkins ve Craig, 2006, s.83).

Diğer yandan, yerel pazarlar, etkinlikler ve festivallerin gerçekleştirildiği davet edici daha fazla kamusal mekan yaratarak canlılığı arttırmayı hedefler (Mayer ve Knox, 2010, s.1555). Yerleşimlerin kalbi, yerel halkı bir araya getiren pazar alanları ve meydanlardır. Parkins ve Craig'e göre, bu alanlar, akış ve hareketi kolaylaştırma amacıyla tasarlanan lineer gezinti yerleri ve alışveriş merkezilerin tersine, kent hayatının akışı ve hareketi içinde düğüm noktaları olarak yer alırlar (2006, s.81). Cittaslow yerleşimleri, çok sayıda ürünün bir arada sunuldu-

ğu mağazalar, kaldırımlara akan kafeler, yerel ürünlerin servis edildiği aile mensupları tarafından işletilen lokantalar gibi üçüncül mekanlar ile büyük ve metropol kentlerden ayrımlaşır (Knox, 2005, s.8). Üçüncül mekanlar, yerleşimlerdeki sosyo-kültürel ve rutin hareketlerin ev sahibidir; karşılıklı etkileşime ve günlük karşılaşmalara imkan verirler.

Değerlendirme ve Öneriler

Dört küçük yerleşimin girişimleri ile İtalya'da doğan Cittaslow Ağı, 19 yılda 30 ülkeden 241 üye yerleşimin katılımıyla hızlı bir biçimde büyümüştür. Cittaslow yerleşimlerinin üyelikten sonra yaşam kalitesinin artırılması ve yönetimin iyileştirilmesi bağlamındaki gözlemlenebilir gelişimleri, aday olmak isteyen diğer yerleşimlerin katılımlarını olumlu yönde etkilemektedir (Rådström, 2011, s.100). Katılan her yerleşim ile birlikte, Cittaslow Ağı'nın temelleri sağlamlaşmakta ve vizyonu gelişmektedir. Bu durum başarısının en önemli işareti olarak görülse de sayısal göstergeler yerine, bu başarıyı kalite ile değerlendirmek daha doğru olmalıdır. Hatta, Dietz'e göre, Cittaslow'un başarısının sırrı yerel gelişimi nicel değil, nitel ölçütler ile sağlamasıdır (Nilsson vd., 2011, s.381).

Cittaslow Hareketi'nin başarısının diğer bir göstergesi de, üyelik sertifikasyon sürecidir (Knox, 2005; Mayer ve Knox, 2009; Lowry ve Lee, 2011, s.5). Bu süreçte yapılan çalışmalar, yerleşimin sürdürülebilir gelişimi ve kentsel tasarımı için farklı bakış açıları ile birlikte (Knox, 2005; Mayer ve Knox, 2009; Miele, 2008; Milutinovic, 2010; Pink, 2008; Lowry ve Lee, 2011, s.5), Cittaslow kriterlerinin ifade ettiği ortak prensipler yoluyla yerel unsurları ön plana çıkaran yaratıcı çözümler sunarlar (Carp, 2012, s.134).

Uluslararası Cittaslow Birliği'nin güç ve işbirliği içinde örgütlü bir ağ yapısında olması da, onun başarısını meydana getiren unsurlardan bir diğeridir. Cittaslow Ağı'nın yardımı ile yerleşimlerin kentsel planlamada yararlanabileceği teknik bilgiler ve rehberler sunulur (Nilsson vd., 2011, s.379), birbirleri ile iletişim kurmaları kolaylaşır (Mayer ve Knox, 2009; Lowry ve Lee, 2011, s.5) ve iyi örnek uygulamaları ödüllendirilerek desteklenir.

Diğer yandan, Cittaslow yerleşimlerinde olumsuz durumlara ve risklere de rastlanmaktadır. En başta, eğer bir Cittaslow, orta sınıf ve üstü yaşam tarzını destekleyen yerel bir kalkınma modelini benimsiyorsa soylulaşma riski ile karşı karşıya kalabilir (Nilsson vd., 2011, s.384). Örneğin, Cittaslow üyeliğinden sonra, Bra(İtalya) ve Abbiategrosso(İtalya)'ya büyük kentlerde çalışıp burada yaşamayı tercih eden yeni sakinler yerleşmeye başlamıştır. Levanto(İtalya)'da, ikincil konut alım-satımı yükselmiştir (Nilsson vd., 2011, s.384). Seferihisar'da ise, üretkenlik sonrası yaşam tarzını destekleyen girişimler sonucunda emlak piyasası hareketlenmiştir (Gündüz, 2012, s.191). Bu durum, topluluk içinde ayrışma, kendine has değerlerin ve kimliğin değişimi (Nilsson vd., 2011, s.383), yerel topluluğun göçü ile sonuçlanabilir. Önlem olarak, bölgesel veya merkezi planlama kararlarını uygulamak da Cittaslow'un özüne uygun değildir (Mayer ve Knox, 2010, s.1555). Knox'a göre, soylulaşmanın bu gibi etkilerine karşı en uygun yol, üye yerleşimlerin sayılarının artmasıdır; böylelikle bu yerleşimlerin farklı ve özel olma statüleri değişir ve daha az ilgi uyandırır (2005, s.8).

İkincisi, Cittaslow ile ilgili projelere yöre halkının fazla katılım göstermemesidir. Böyle bir durumda, projeler başarılı olsalar dahi, topluluğun az sayıda üyesine ulaştığı için kapsamı ve etki alanı dar olabilmektedir (Pink, 2008, s.105). Bu soruna, kentte yaşayan herkesin katılımını teşvik eden ve farkındalığını arttıran bir politika ile çözüm getirilebilir.

Bununla birlikte, kentin tüm sakinleri Cittaslow düşüncesini benimsemeyebilir, farklı yaş grupları farklı taleplerde bulunabilir. Levanto'da, örneğin, gece kulübü açılmasını talep eden genç sakinler ile kentin Cittaslow temsilcileri fikir birliğine varamamıştır. Buna rağmen, burada yaşayan sakinlerin pek çoğu üyeliği olumlu karşıladıklarını beyan etmişlerdir (Nilsson vd., 2011, s.383). 2014 yılında Uluslararası Cittaslow Genel Kurul'unda yerleşim genelinde sosyal uyumun sağlanması ve gençlerin daha etkin biçimde Cittaslow fikriyle bütünleşmesi için üyelik kriterleri bu bağlamda geliştirilmiştir.

Üçüncüsü, kentsel yaşam kalitesini ve yerel kimliklerini sürdürmeyi talep eden küçük yerleşimlere yönelik Cittaslow'un öne sürdüğü yönetim modelinin çıktılarını görebilmek için belirli bir süreye gereksinim duyulmasıdır. Bu süreçte, yerel yöneticiler, kent sakinleri ve yerel teşebbüsler ile beraber, Cittaslow fikrini destekleyen yönetsel dinamikleri geliştirebilirler (Mayer ve Knox, 2010, s.1554). Katılım ve işbirliği ile

gerçekleşen bu yönetim biçimi, temelleri sağlam atarak, uzun süreç içinde ve yavaş ilerler. Bu süreci yeterince kavrayamayan yöre halkı, projelerin sonuçlanmasını beklemeden Cittaslow üyeliğini ve liderini olumsuz yönde eleştirebilir, hatta, desteklemekte çekinik davranabilirler.

Dünya'nın pek çok ülkesinde yerel seçimler belirli aralıklarla yenilenir ve belediye başkanları süreli olarak atanırlar. Örneğin ülkemizde beş yılda bir tekrarlanan yerel seçimlerden birinin gerçekleştiği 2014 yılında üye dokuz Cittaslow yerleşiminin yedisinin belediye başkanları değişmiştir. Bu durum, beş yıllık süreçlerin yavaşlığı benimseyen Cittaslow ön görüşünü gerçekleştirmek için yetersiz olduğunu ve yerel yöneticilerin de kent sakinlerine bu oluşumun somut faydalarını anlatmakta başarılı olamadıklarını göstermektedir. Bu nedenle, üye yerleşimlerde Cittaslow projelerinin siyasetten bağımsız, tüm kent paydaşlarının temsilcilerinin bulunduğu, yerel seçimler sonucu belirlenmeyen ancak kent yönetiminde söz sahibi olan belediyeler üstü bir kuruluş tarafından yönetilmesi tercih edilebilir.

Son olarak, küreselleşme olgusunun büyük kentler üzerindeki olumsuz etkilerini deneyimlemek yakın dönemde beraberinde yerleşme eğilimlerini getirmiştir. Arka planında yer alan neoliberal siyasi dinamikler ile birlikte irdelenmesi gereken bu eğilim, kısaca Telò'nun "yeni-bölgeselci" olarak adlandırdığı, bölgeler arasındaki mekansal eşitliğin önem kazanacağı bir yaklaşımın ortaya çıkması ile sonuçlanmıştır (Telò, 2007; Gündüz, 2017, s.257). Buna koşut olarak, her kent ölçeğine uygun, yere dayalı politik ve ekonomik paradigmalara -yeniden ya da ilk olarak- canlanma fırsatı bulan yerleşimlerin (Gündüz, 2012, s.194) özgün ve yerel özellikleri "değer" kazanmaya başlamıştır. Ancak, kazanılan bu değerlerin ekonomik kalkınma odaklı ele alınması, durumu başka bir sorunsala dönüştürmektedir. Yerleşimlerin, ekonomik kazanç elde etmek ve uluslararası sermayeden pay almak için sundukları yere özgü nitelikleri ve gelenekleri, yeni yatırım ve iş fırsatlarını çekme amacıyla metalaşmakta, yeni form ve fonksiyonlar üstlenmektedir (Günay, 2010, s.19).

Bu bağlamda, kalkınmacı etkinliklerin başında plansız ve kontrolsüz turizm gelişimi gelmektedir. Aslında, kitle turizmine karşı duran Cittaslow Hareketi, kentin yöre halkına göre planlaması, tasarlanması ve düzenlenmesini öncelikli tutarak, sürdürülebilir bir gelişim modeli benimser. Ayrıca, Cittaslow Hareketi'ni benimseyen pek çok yerleşim, uzun yıllar kitle turizminin uğramadığı, böylelikle, yerel niteliklerini, yaşam şekillerini ve kimliklerini koruyarak günümüze ulaşan küçük ölçekli kentlerdir. Onların bu tutumları, üyeliklerine katkıda bulunmuştur.

Ancak, Cittaslow yerleşimlerinin birçoğunda bu üyelikten beklenilenin, yukarıda da değinildiği anlamda yerel ekonomilerini hızlıca geliştirmek olduğu anlaşılmaktadır. Turizm odaklı

ekonomik gelişim modeline sarılarak yerel niteliklerini uluslararası pazara sunmanın yolunu aramaktadırlar. Fakat, yavaşlıklarını ve unvanlarını fazlaca sergiledikleri takdirde, değişim de kaçınılmaz olarak artar (Mayer ve Knox, 2010, s.1555). Bu yaklaşımın kontrolsüz ve plansız gelişimi, yenilenemeyen kaynakların hızlıca zarar görmesine neden olmaktadır. Örneğin, Seferihisar’da, Cittaslow Birliği’ne katılımın hemen ardından, Sığacık kentsel sit alanında, üç ay gibi kısa bir sürede tamamlanması öngörülen sokak sağlıklaştırma çalışmaları ile ev pansiyonculuğunu geliştirmeye yönelik koruma ve onarım uygulamalarına başlanmıştır. Taraklı’da da, benzer bir durumla Cittaslow üyeliğinin ardından gerçekleştirilen koruma-onarım çalışmalarının oranı, önceki yıllara göre daha yüksektir. Yine, kentin Cittaslow üyeliğini gerçekleştiren Taraklı Belediye Başkanı’nın metruk yapıları göstererek “bir an önce virane evlerden kurtulmamız gerekiyor” söylemi ile hızlı bir restorasyon süreci hedeflediği anlaşılmaktadır (Milliyet Gazetesi, Aralık 2014). Cittaslow üyeliğinin tarihi çevre bilincini arttırması olumludur. Ancak, onarım çalışmalarının “bir an önce”, diğer bir deyişle hızla yapılması; kararların acele verilmesi, gerekli özenin gösterilememesi kaynakların bilinçsizce tüketilmesi gibi olumsuz sonuçlar yaratabilir. Bu tutum hem kaynakların hem de Cittaslow üyeliğinin sürdürülebilirliğini güçleştirir.

Diğer yandan, kültürün, üretim ve tüketim pratiklerinin içine giderek daha çok entegre edildiği bu dönemde, fiziksel altyapılarını ve onlarla bütünleşik yaşam biçimlerini sürdüren küçük yerleşimler, kent ölçeğinde uygun unsurlar sunarlar. Kalkınmacı bir anlayışla ele alındığında markalaşmaya muhtaç ve her türlü yönetsel müdahaleye açık olan bu yerleşimlerin farklılıkları ve çeşitlilikleri, onların birer “kimlik hammaddesine”, kent aktörlerinin biçimlendirebilecekleri “yönetişim ögesine” dönüşmesine neden olmaktadır (Gündüz, 2012, s.195-198). Cittaslow yerleşimlerinin pek çoğunda, yerel yönetimin görevi, mevcut kültüre göre şekillendirilmiş kültürel-politik-ekonomik projelerini önceden belirlediği stratejik plan doğrultusunda uygulamak haline gelmiştir. Bu bağlamda, Cittaslow’un marka olarak ele alınması, küçük yerleşimleri, onun savunduğu biçimiyle bir dayanışma değil, rekabet içine sokmaktadır (Gündüz, 2012, s.196-202). Yerleşim örnekleri üzerinden değerlendirildiğinde, Gündüz, Cittaslow’un içinde barındırdığı yavaş olgusunu yeni-bölgeselci kentsel yönetim esaslı politikalarla sağladığını ve özellikle kurumsallaşma sürecinde bu siyasal ortamın sunduğu fırsatlarla uyumlu hale getirildiğini savunmaktadır (Gündüz, 2017, s.257-259).

Oysaki Cittaslow Hareketi’nin özünde, tabandan gelen örgütlü bir yapıyla, yerel kaynakların korunması ve sürdürülmesi yoluyla kentsel yaşam kalitesinin arttırılması bulunmaktadır. Bu yüzden, Cittaslow yerleşimlerindeki bütün paydaşlara ivedilikle, Cittaslow’un yerel niteliklerin ekonomik kalkınma için kullanılmasından öte, onların korunması ve sürdürülebilirliğine verdiği değer anlatılmalıdır. Tersine, hem ülkemizde yapılan

akademik çalışmalar, Cittaslow’un turizm odaklı ekonomik gelişim potansiyelini vurgulamakta, hem de yerel yöneticiler Cittaslow üyeliğini benzer bakış açısıyla algılamaktadırlar (Hatipoğlu, 2015, s.21). Bu nedenle, özellikle ülkemizde Cittaslow Hareketi’nin asıl amacı olan sürdürülebilirliğe ve yaşam kalitesine verdiği önemin öne çıkarıldığı akademik çalışmalar yapılmalı, yerel yönetimlerin işbirliği ile bu çalışmalar bütün paydaşların farkındalığını arttıracak biçimde aktarılmalıdır.

Özetle, Cittaslow, uzun erimli sonuçları yeterince ortaya konulamamış, görece yeni ve hala gelişmekte olan bir harekettir. Teorik bir kaygı taşımaktan öte, daha yaşanabilir bir yerleşim için uygulamalı ilkeler sunma fikriyle ortaya çıkmıştır. Bilimsel bir araştırmaya dayanmadan, sosyal bir refleksin sonucunda oluşmuştur (Özmen, 2016, s.10). Tüm bu saptamalara rağmen, Cittaslow Birliği’nin hareketi geliştirme çabası ve araştırmacıların her geçen gün artan ilgisi, Cittaslow olgusunu gelecekte bilimsel ve toplumsal anlamda önemli bir yere taşıyacaktır. Bu hareketin yoğunluğu ve ivmesinin zaman içinde büyüyerek gelişeceği öngörülmektedir.

KAYNAKLAR

- Bott, H., Sgobba, A. ve Busch S. (2009). *Slow City Concepts*. Stuttgart:Universität Stuttgart Städtebau-Institut.
- Carp, J. (2012). The Town's Abuzz: Collaborative Opportunities for Environmental Professionals in the Slow City Movement. *Environmental Practice*, 14, 130-142.
- Cittaslow International, www.cittaslow.org.
- Cittaslow Türkiye, <https://cittaslowturkiye.org>.
- Günay, Z. (2010). Neoliberal Kentleşme Dinamikleri Çerçevesinde Tarihi Çevrenin Sürdürülebilirliği: Sürdürülebilir Kentsel Koruma Modeli. (Doktora Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gündüz, C. (2012). Pragmatism and Utopia under the Auspices of Neoliberalism: Turning out to be Cittaslow of Seferihisar. (Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gündüz, C. (2017). Yerel Kalkınmacılıkta Cittaslow Modeli: Neoliberal Kentleşme Politikalarına Yeni Bir Alternatiflik mi? Tahire Erman, Serpil Özaloğlu (Ed.), *Bir Varmış Bir Yokmuş: Toplumsal Bellek, Mekan ve Kimlik Üzerine Araştırmalar içinde* (s.255-266). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Hatipoğlu, B. (2015). Cittaslow: Quality of Life and Visitor Experiences. *Tourism Planning & Development*, 12(1), 20-36.
- Honore, C. (2008). Yavaş. E. Gür(Çev.). İstanbul:Alfa Yayınları.
- Keskin, E.B. (2012). Sürdürülebilir Kent Kavramına Farklı Bir Bakış: Yavaş Şehirler (Cittaslow). *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 8(1), 81-99.
- Knox, P.L. ve Mayer, H. (2012). *Small Town Sustainability: Economic, Social and Environmental Innovation*, Basel:Birkhäuser.
- Knox, P.L. (2005). Creating Ordinary Places: Slow Cities in a Fast World. *Journal of Urban Design*, 10(1), 1-11.
- Lowry, L.L., Lee, M. (2011). *CittaSlow, Slow Cities, Slow Food: Searching for a Model for the Development of Slow Tourism*. Travel&Tourism Research Association, 42nd Annual Conference Proceedings, June 19-21, London, Ontario, Canada.
- Mayer, H. ve Knox, P.L. (2006). "Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World", *Journal of Urban Affairs*, 28(4), 321-334.
- Mayer, H., Knox, P. L. (2010). Small-Town Sustainability: Prospects in the Second Modernity. *European Planning Studies*, 18(10), 1545-1565.
- Mayer, H., Knox, P.L., (2009). Pace of Life and Quality of Life: The Slow City Charter. J. Sirgy, R. Phillips, D. Rahtz (Ed.), *Community Quality-of-Life Indicators: Best Cases III içinde* (s.21-40). Netherlands: Springer.
- Miele, M. (2008). *CittàSlow: Producing Slowness against the Fast Life*. *Space and Polity*, 12(1), 135-156.
- Milutinovic, S. (2010). *CittaSlow Movement Ludlow UK. Urban Sustainable Development: A European Perspective*, 1-10.
- Nilsson J.H., Svärd A.C., Widarsson A., Wirell, T. (2011). *Cittàslow Eco-Gastronomic Heritage as a Tool for Destination Development*. *Current Issues in Tourism*, 14(4), 373-386.
- Özmen, A. (2016). *Tarihi Cittaslow Yerleşimlerinde Kentsel ve Mimari Koruma İlkeleri*. (Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Parkins W., Craig, G. (2006). *Slow Living*. Londra: Bloomsbury Academic.
- Parkins, W. (2004). Out of Time-Fast Subjects and Slow Living. *Time and Society*, 13(2/3), 363-382.
- Pink, S. (2007). Sensing Cittàslow: Slow Living and the Constitution of the Sensory City. *The Senses and Society*, 2(1), 59-77.
- Pink, S. (2008). Re-thinking Contemporary Activism: From Community to Emplaced Sociality. *Ethnos*, 73(2), 163-188.
- Pink, S. (2008). Sense and Sustainability: The Case of the Slow City Movement. *Local Environment*, 13(2), 95-106.
- Rådström, S.J. (2011). A Place Sustaining Framework for Local Urban Identity: an Introduction and History of Cittaslow. *Italian Journal of Planning Practice*, 1(1), 90-113.
- RUR, (2012). *Cittaslow dall'Italia al Mondo, La Rete Internazionale delle Città del Buon Vivere*. Milano: Franco Angeli.
- Taraklı Belediye Başkanı Özkarman : "Bir An Önce Virane Evlerden Kurtulmamız Gerekıyor". (2014, 17 Aralık). Milliyet Gazetesi.
- Telò, M. (2007). Globalization, New Regionalism and the Role of the European Union. Mario Telò (Ed.), *European Union and New Regionalism Regional Actors and Global Governance in a Post-Hegemonic Era içinde* (s.1-21). Hampshire, UK: Ashgate Publishing Limited.
- UCB -Uluslararası Cittaslow Birliği-, (2017). *Cittaslow International Charter*. Orvieto(İtalya).
- Uslu, A. (2009). *Sürdürülebilir Yeşil Kent Fikirleri, Örnekleri ve Türkiye için Dersler*. XXI.Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi Bildiriler Kitabı, TM-MOB Mimarlar Odası Yayını, Bursa.